

*Піддубна Д. С.,
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 3
Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України*

ІНВЕСТИЦІЙНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА – ЕЛЕМЕНТ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОРГАНІЧНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню органічного господарювання як більш розширеного та комплексного напряму діяльності, ніж органічне виробництво. Визначається потреба в системному підході щодо врахування стану природних ресурсів, які можуть потенційно бути використані чи пов'язані з таким видом виробництва. Адже особливістю є те, що неможливо визначити застосування виключно, наприклад, земельних ресурсів і більш ніяких природних ресурсів не використовувати, оскільки потрібно врахувати і стан атмосферного повітря, і наявність бджіл тощо, які повинні перебувати у відповідному стані за показниками. Шляхом такої реалізації розвивається інвестиційний напрям, який має бути частиною державної політики. Сьогодні втілення такого характеру реалізовано в Україні, однак формує потребу подальших кроків до розширення вектора здійснення саме державної інвестиційної політики.

Ключові слова: інвестиційна державна політика, органічне виробництво, органічне господарювання, природні ресурси, держава, інвестиція.

Постановка проблеми. Світовий стан щодо природних ресурсів визначає потребу до вжиття низки заходів для їх покращення, збереження та відновлення. Такі дії можна визначати як на національному, так і на міжнародному рівні. Безперечно, заходи мають складний характер свого застосування та безпосередньої реалізації. У зв'язку із чим їх можна розглядати з позиції врегулювання окремого до єдиного, що створює більш розподілений та спрощений характер врегулювання відповідних суспільних відносин. Однак існуватиме і протилежна ситуація, зокрема, ці розрізнені елементи за своєю сукупністю і складуть єдине ціле. Тобто розгляд правових питань щодо кожного природного ресурсу створить можливість зберегти довілля загалом. Із визначеного простежується подвійна доцільність практичного значення обраного наукового напряму вивчення. По-перше, це збереження навколишнього природного середовища загалом та його складових частин; по-друге, запровадження органічного господарювання як елемента на шляху такого збереження, а також для реалізації низки визначених особистих немайнових прав особи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Безперечно, у науковій площині органічне виробництво розглядалося. Проте такий розгляд пов'язаний чи із загальним характером правового регулювання, якщо йдеться про дослідження в правовій межі, чи безпосередньо щодо певної економічної обґрунтованості – якщо зазначаємо економічну специфіку. Поміж науковців можна назвати В. Артиш, О. Гафурова, А. Гетьман, В. Єрмоленко, Т. Коваленко, П. Кулинич, Н. Малишева, В. Мельник, Н. Новак, Б. Пасхавера, А. Статівка, В. Уркевич, М. Шульгу,

Р. Штайнер та ін. Проте принцип системності та комплексності – запорука правильного та всебічного врегулювання суспільних відносин. Керуючись таким підходом, переконані, що розгляд саме інвестиційної політики в частині збереження природних ресурсів, зокрема для подальшого їхнього використання в органічному господарюванні, є відображенням всебічності позицій, які варто врахувати на цьому шляху.

Мета статті – вивчення на шляху здійснення органічного господарювання такої його складової частини, як інвестиційна політика, з акцентуванням уваги на тому, що вона має бути на державному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне життя визначає, з одного боку, нові вимоги, нові суспільні відносини, нове нормативно-правове регулювання, а з іншого – констатує, що людська діяльність спричинила низку негативних впливів. Такі впливи можна називати майже щодо кожного напряму, з яким стикається, працює, який удосконалює людина. Здебільшого це схоже на відомий вислів – «сам собі створюю проблему, а потім її намагаюся вирішити».

Так склалося і щодо стану навколишнього природного середовища за національним законодавством чи довіллям, у межах світового визначення. Тобто його стан сьогодні потребує вжиття заходів, які будуть спрямовані на його покращення чи навіть не погіршення. Коли людина запроваджувала втілення своїх діянь, невже вона не розуміла можливих наслідків, адже прогнозування, аналіз – це те, що відоме людському мозку. Однак, імовірно, збільшення прибутку шляхом мінімальних вкладень зумовило: незадовільний стан довілля та природних ресурсів, в якому не лише сама природа уже не може «нормально» існувати, а й сама людина страждає від цього. Проте, якщо природі притаманне самовідновлення, навіть через кілька сотень чи тисячі років, то такі можливості не характерні для людини. Зазначене спричинило перевищення смертності над народжуваністю, появу безлічі захворювань, які виявляють не в однієї особи, а які характерні майже для кожного мешканця. Пониження рівня проживання, що спричиняє масовий вплив «робочої сили» за кордон для пошуку кращого, у прямому сенсі цього слова, життя. І це нагальна проблема, з якою сьогодні стикнулася Україна, а отже, і її керівні особи, значить, це стосується державної політики та знову визначає комплексний і системний характер вирішення ситуації, розвитку країни загалом через відповідні її сегменти.

Україна обрала євроінтеграційний напрям, стала учасником, а в чомусь лише наблизилась до статусу партнера у світовому торговельному обороті. І знову ж такий факт потребує зміни підходів. Необхідним стає врахування значної кількості позицій. Поміж яких, наприклад, можна визначити в частині

забезпечення виробництва та реалізації органічної продукції насамперед її виробництво, враховуючи те, що земельні ділянки територіально не можна ізолювати, потрібно, щоби ті земельні наділи, які поруч, також піддавалися «чистому» обробітку. Водночас наявність її в просторі, який над нею, формує завдання «чистого» простору й атмосферного повітря, а значить, низку напрямів має бути вивчено, враховано, щоб не допустити забруднення. Відбувається збір врожаю від органічного господарювання, сьогодні власники, суб'єкти господарської діяльності стикаються з таким явищем, як рейдерство, аграрне рейдерство. Вирощену сировину чи перероблену продукцію, ягоди, фрукти, плоди тощо, потрібно транспортувати, але ж особливістю сировини органічного походження є її швидке псування та вимога до дуже бережного переміщення, оскільки термін її придатності через природні властивості зменшиться одразу, але черговою проблемою стають не лише вимоги до транспортного засобу, а й стан шляхів, їхнє дорожнє покриття. І якщо дороги, які вважаються державними, ще якось ремонтують, то селищні та сільські – взагалі біда, а найбільш цікаве – органічне господарювання можливе виключно в таких адміністративно-територіальних одиницях, як село чи селище. Адже насамперед основою для його здійснення є земельна ділянка сільськогосподарського призначення.

Переробний процес, який характеризує та може супроводжувати будь-яке господарювання, визначає потребу в побудові різнопланових переробних комплексів. Таке будівництво, звичайно, може здійснюватися різним коштом, суб'єктами різних форм власності, але можливе і завдяки інвестиціям. У такому разі і постає питання щодо інвестиційної політики. Адже позитивність полягає не лише в будівництві, а в тому, що можна створити будь-який засіб виробництва та, додатково, заходження інвестицій, визначає і подальшу власність, відповідно – на території України будуть функціонувати суб'єкти господарської діяльності різних країн, що автоматично визначає позиції із захисту та розвитку своїх підприємств. Такі суб'єкти будуть зацікавлені в розвитку своїх компаній чи суб'єктів господарської діяльності, а це означає і певну захищеність та стабільність для України, зокрема щодо національної безпеки, забезпечення робочого місця, отримання податків з їхньої діяльності до державного бюджету України, а головне, такі суб'єкти господарської діяльності будуть здійснювати всі заходи щодо збереження свого господарства, зокрема в частині безпосередньої цілісності.

У межах зазначеного і нині можна навести позитивні приклади інвестування. Так, у м. Перещепине Дніпропетровської області розпочав роботу комплекс за напрямом перероблення олійних культур, «новозбудований комплекс розташований на території, що межує з територією ТОВ «Орільський об'єднаний елеватор», та побудований на кошти групи компаній «Ristone Holdings». Загальна сума інвестицій сягає майже 350 млн грн. Потужністю заводу становить 640 тонн/добу, з цілодобовим режимом виробництва. <...> комплекс побудовано за найсучаснішими новітніми технологіями, з використанням безпечного обладнання з мінімальними викидами шкідливих речовин у навколишнє середовище» [1]. Вирішується питання і щодо побудови елеватора, насінневого та круп'яного заводу на Львівщині: «будівництво елеватора вже задекларовано, і зараз готується проектна документація. Також у планах «Агросетон» – після відкриття елеватора побудувати власний насінневий завод і за-

вод із виробництва круп для реалізації на зовнішніх ринках. Компанія «Агросетон» обробляє близько 5 тис. га землі в Бузькому та Бродівському районах Львівщини. Підприємство було створено у 2016 р. завдяки турецьким інвестиціям» [2]. Відбувається оновлення нових підприємств та запуск переробки тваринництва. Саме на Вінничині відбувається і запуск молокозаводу: «потужність підприємства дозволяє переробляти 5 тонн молока на добу. На заводі вироблятимуть всі види молочної продукції, крім масла. Під час проектування і будівництва підприємства були враховані всі вимоги міжнародних стандартів у сфері якості та безпечності харчових продуктів. Якість продукції, за даними «Ольгополь», ретельно контролюватимуть на всіх етапах виробничого процесу, починаючи із прийому молочної сировини і до тестового контролю готового продукту. На підприємстві впроваджена система управління якістю та безпекою харчових продуктів відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO 9001 та ISO 22000» [3].

Питання інвестиційного напрямку стосується і водних ресурсів. Наприклад, «на Вінничині в очищення Південного Бугу цьогогоріч планують інвестувати близько 250 млн грн за умови співфінансування Державним агенством водних ресурсів України» [4].

Окрім того, у межах проведеної реформи щодо децентралізації в Україні можна визначити, що наукова спільнота не перебуває осторонь певних питань та здійснює підготовку науковців. Зокрема, «на основі досліджень за бюджетною програмою «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» науковці Інституту економіки природокористування та сталого розвитку (ІЕПСР) НАН України під керівництвом директора академіка НААН України М.А. Хвесика підготували науково-аналітичні матеріали, в яких визначили фінансово-економічні важелі й інструменти механізму капіталізації природних ресурсів та їх перетворення на повноцінні активи на муніципальному рівні, а також розкрили можливості застосування об'єднаними територіальними громадами сучасних фінансово-економічних складових зазначеного механізму – фіскальних і дивестиційних інструментів, договорів концесій, спільного проектного фінансування» [5].

Органічне господарювання можна також розглядати і в межах використання енергії, що отримують альтернативними шляхами, а саме встановленням сонячних електростанцій. Зазначені об'єкти мають тенденцію до поширення на всій території України, зокрема завдяки інвестиціям. Так, у Вінницькій області вже функціонує станція на площі 23 гектари, а загалом в області працює 39 сонячних електростанцій, які вже згенерували 91 млн кіловат-годин електричної енергії [6].

У частині нормативно-правового забезпечення здійснення контролю за станом атмосферного повітря варто назвати проект постанови Кабінету Міністрів України 2019 р., яка визначає в межах ст. 32 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря [7].

Також зазначимо, що в Україні відбувається запровадження та поширення такого виду господарської діяльності, як сімейна ферма. У Львівській області вже відкрили сучасну сімейну ферму, яка здійснює вирощування корів, а до її розвитку долучились як держава – шляхом надання дотацій із державного бюджету, – так і закордонні проекти, у даному випадку канадський Проект розвитку молочного бізнесу в Україні [8].

Для України важливі міжнародні контракти, що спрямовуються на ведення торговельного бізнесу. Зокрема, «Україна підписала попередніх контрактів із норвезькими компаніями на суму в 1,5 млрд доларів США. З них приблизно 800 млн доларів США – інвестиції у відновлювальну енергетику <...> близько 1 млрд доларів – це інвестиції у відновлювальну енергетику. При цьому сегмент відновлювальної енергетики – це вітрова, сонячна та гідроенергетика» [9].

Як зазначалося вище, органічне господарювання сприяє забезпеченню робочими місцями. Адже сьогодні часто припиняють роботу підприємства, суб'єкти господарювання інших форм. Відбуваються різного виду мітинги, наприклад: «на цукровому заводі у селі Миколаївка Сумської області працівники розпочали мітинг із вимогою виплатити їм заробітну платню» [10].

Внесення інвестицій відбувається і на рівні вже працюючих суб'єктів господарської діяльності з метою розширення свого сегмента ринку, наприклад: холдинг «Баядера Груп» у 2019 р. планує інвестувати 80–100 млн грн у заклад виноградників, а також модернізацію заводів <...> планується співробітництво з польськими дистриб'юторами [11].

Безперечно, неможливо говорити про міжнародну торгівлю без втручання держави і це є правильним та виправданим напрямом. Адже досить складно, особливо малому суб'єкту господарської діяльності, самостійно вийти на світовий ринок торгівлі. Коли йдеться про інвестиційний напрям, який розвивається завдяки іноземним коштам, інвестиціям компаній, які вже працюють на українському ринку, досить позитивним є і сегмент домовленостей міжнародного рівня за різними напрямками щодо вкладення коштів у виробництва на території України. Так, «в Україні на березі озера Сиваш буде створена найбільша вітрова електростанція країни та одна з найбільших у Європі. Відповідну угоду в Давосі підписали норвезька компанія NBT, французька компанія TotalEren та Європейський банк реконструкції та розвитку <...>. Пакет документів передбачає фінансування будівництва вітроелектростанції на суму 150 млн євро, загальна вартість проекту – 400 млн євро. Норвезька компанія NBT планує побудувати 67 вітрових електроустановок загальною потужністю до 250 МВт, які будуть розміщені вздовж північного узбережжя озера Сиваш. Французька TotalEren є незалежним виробником електроенергії, який розробляє, фінансує, інвестує, будує та експлуатує електростанції з відновлюваних джерел енергії в довгостроковій перспективі на глобальному рівні. Президент Європейського банку реконструкції та розвитку Сума Чакрабарті заявив, що Україна спочатку стане регіональним лідером у сфері відновлювальної енергетики, а потім буде світовим лідером. За його словами, Україна є другим європейським ринком після Греції за розміром інвестицій компаній Total та NBT» [12].

Ще 2018 р. розпочато переговори щодо долучення німецького уряду до розвитку органічного землеробства в Україні. Це доводить зацікавленість закордонних країн, і саме уряду як органу центрально-виконавчої влади в розвитку органічного землеробства, що досягається через двостороннє співробітництво. Так, «Федеральне міністерство продовольства і сільського господарства Німеччини має намір реалізувати низку проектів з Україною у сфері органічного землеробства. <...> Умови для органічного землеробства в Україні практично ідеальні, як вважають німецькі експерти, і є перспективи виходу такої продукції на зовнішні ринки. Однак для подальшого

розвитку сектора з погляду ефективних механізмів контролю і сертифікації слід розвивати німецько-українські проекти, у рамках яких передбачена підтримка приватних і державних органічних землеробів. Спільний українсько-німецький проект «Органічне сільське господарство» існує із 2016 р. і приділяє особливу увагу консультуванню виробників органіки з питань законодавства, оскільки правила з органіки в Україні повинні бути більш сумісні із правовою основою законодавства ЄС. Із цією метою Мінсільгосп Німеччини співпрацює з Мінагрополітики України та іншими адміністративними органами. ВМЕ на сьогодні фінансує п'ять проектів у співпраці з Мінагрополітики. Метою спільного проекту з органічного сільського господарства є створення системи підготовки фахівців, менеджерів та викладачів університетів. Для цього німецькі експерти передають свій досвід основ органічного землеробства, наприклад, на відповідних семінарах та екскурсіях. Наступним кроком, за даними ВМЕЛ, буде запуск навчальної онлайн-платформи, де українські користувачі зможуть обмінюватися знаннями та інформацією» [13].

Висновки. Керуючись вищевикладеним, можемо дозначити, що в Україні сьогодні відбувається становлення органічного виробництва, подальшим кроком є його розширення та становлення саме органічного господарювання; Україна визнається європейськими експертами державою, яка має більш ніж сприятливі природні ресурси для здійснення органічного виробництва; інвестиція – це сучасний, розвиваючий напрям господарської діяльності, який характеризується на світовому рівні розвитком та застосуванням майже кожною країною; інвестиційна політика розвивається і в Україні, але потребує значного розширення, залучення оновлених суб'єктів, а головне, залучення держави, в особі відповідних органів державної влади, а також включення такого вектора до державної політики, що складе інвестиційну державну політику.

Література:

1. На Дніпропетровщині відкрито новий комплекс з переробки олійних культур. URL: <https://zernovik.com/news/na-dnipropetrovshhini-vidkrito-novij-kompleks-z-pererobki-olijnih-kultur/?fbclid=IwAR1wY9HyO59MkAYme7PvGeynR75cQbofBtY4Cnvu3A6VBv7ztUFpJStd4o>.
2. На Львівщині побудують елеватор, насіннєвий і круп'яної заводи. URL: <https://agronews.ua/node/115659?fbclid=IwAR3cl34XapG1lnR1-XQveXlPbIPW2l82IBBA4MWNof5QBxmh5OkXcAqDYco>.
3. На Вінниччині запускається новий молокозавод. URL: <https://agronews.ua/node/115147?fbclid=IwAR319no5xwMAFmi1STouKxMKdqKzUHOwa5aQyV2dA-mfmp1lhK2jiHZcrU>.
4. В очищення Південного Бугу планують інвестувати понад 250 мільйонів. URL: https://greenfund.com.ua/2019/01/22/v-ochyshhennya-pivdenного-bugu-planuyut-investuvaty-ponad-250-miljoniv/?fbclid=IwAR2MEPMiIKGd6Nx4Hh0RpIjB5QkrmrKI6DgdF_tGCkVFzW1ACevOEJhew.
5. На основі досліджень за бюджетною програмою.... URL: <https://www.facebook.com/NASofUkraine/photos/a.1407619679537491/2024352561197530/?type=3&theater>.
6. На Вінниччині ввели в експлуатацію 39-ту сонячну електростанцію потужністю 9,5 МВт. URL: <http://uprom.info/news/energy/na-vinnychchyni-vvely-v-ekspluatatsiiu-39-tu-soniachnu-elektrostantsiiu-potuzhnistiu-9-5-mvt/?fbclid=IwAR3ZwDgWnuUhlipxk4Z1Adk2yU4x5Yw-EADEDsxNCQKByrCWn5q5qS6l>.
7. Деякі питання здійснення державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря: постанова Кабінету Міністрів

- України від 2019 р., проект. URL: https://menr.gov.ua/files/docs/Proekt/28012019/Proekt.pdf?fbclid=IwAR1tRdEizYdGJ4bsV9Aa4_pME3vW3S3-9ydKfuBYoiM26FyWZzYy3SQ_uuc.
8. Во Львовской области открыли современную семейную ферму. URL: https://bizagro.com.ua/vo-lvovskoj-oblasti-otkryli-sovremennuyu-semejnyuyu-fermu/?fbclid=IwAR11XyYrZhy3Izdlj9E1xpt11u5qGsmtaFb_8CogYBnqjJZwhg2hhB5Foo.
 9. Україна підписала з норвезькими компаніями контрактів на \$1,5 млрд. URL: http://uprom.info/news/energy/ukraina-pidpysala-z-norvezkymy-kompaniiamy-kontraktiv-na-1-5-mlrd/?fbclid=IwAR1UYCzby1s2R0AyXbxHMmuQuCDQbpLm_SRA8EgNp2e6EXPIbNEvb9SPIuw.
 10. На цукровому заводі Сумщини мітинують працівники. URL: https://agronews.ua/node/113705?fbclid=IwAR2POhbPEZ-7xzFGyMZ1NM_Pe4hU71gQzUWPxhEvtMcNgXMsVkuLnvXqKlw.
 11. Украинский производитель вин инвестирует 100 млн грн в виноградики и заводы. URL: <https://bizagro.com.ua/ukrainskij-proizvoditel-vin-investiruet-100-mln-grn-v-vinogradniki-i-zavody/?fbclid=IwAR2JwSxNfn6qdPiZsTqbCqIxm8Pn4X30upJHE4Lbx4QVdKyIgbshnXB52k>.
 12. У Давосі підписали Угоду про створення в Україні однієї з найбільших вітроелектростанцій Європи. URL: https://tsn.ua/groschi/u-davosi-pidpisali-ugodu-pro-stvorennu-ya-v-ukrayini-odniyeyi-z-naybilshih-vitroelektrostantsiy-yeuropi-1285524.html?fbclid=IwAR0FDE1SMphGoKI9Z_V27zaulgFyfpJMyoXipGDE2jR6rEwHysUeukVjiiY.
 13. Німецький уряд сприятиме розвитку органічного землеробства в Україні. URL: <https://www.growhow.in.ua/nimetskyj-uryad-spruyatyme-rozvytku-organichnogo-zemlerobstva-v-ukrayini/?fbclid=IwAR1RNb7PfxE5WjJu-ErBTLaq8WcBKmgqyZ5UwPtips8O-eEna2frWhp8NrE>.

Поддубная Д. С. Инвестиционная государственная политика – элемент сохранения природных ресурсов для осуществления органического хозяйствования

Аннотация. Статья посвящена исследованию органического хозяйствования как более расширенного и комплексного направления деятельности, чем органическое производство. Определяется потребность в системном

подходе с учетом состояния природных ресурсов, которые могут потенциально быть использованы в связи с таким видом производства. Ведь особенностью является то, что невозможно определить применение исключительно земельных ресурсов и более никаких природных ресурсов не использовать, поскольку необходимо учитывать и состояние атмосферного воздуха, и наличие пчел и т. д., которые должны находиться в соответствующем состоянии по показателям. Путем такой реализации развивается инвестиционное направление, которое должно быть частью государственной политики. Сегодня воплощение такого характера реализовано в Украине, однако формирует потребность дальнейших шагов к расширению вектора осуществления именно государственной инвестиционной политики.

Ключевые слова: инвестиционная государственная политика, органическое производство, органическое хозяйствование, природные ресурсы, государство, инвестиции.

Piddubna D. Investment state policy – an element of conservation of natural resources for the implementation of organic farming

Summary. The article is devoted to the study of organic farming as a more expanded and integrated activity than organic production. The need for a systematic approach is determined taking into account the state of natural resources that can potentially be used in connection with this type of production. After all, the peculiarity is that it is impossible to determine the use of land resources exclusively and not to use any more natural resources, since it is necessary to attract, take into account both the state of atmospheric air, the presence of bees, etc., which must be in the appropriate state according to indications. On the way of such implementation, there is an investment direction, which should be part of the state policy. Today, the implementation of this nature of its implementation is typical in Ukraine, however, it forms the need for further steps to expand the vector of implementation of the state investment policy.

Key words: investment state policy, organic production, organic farming, natural resources, state, investments.